

บทความวิจัย (ม.ค. – มิ.ย. 2562)

### เทคนิคการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยใช้กระบวนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้

วยุภา สุขอุ๊ด

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

#### บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอเทคนิคการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยใช้กระบวนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของเทคนิคการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และแบบสอบถาม การดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ศึกษาองค์ประกอบของเทคนิคการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้จากผู้บริหารสถานศึกษา อาจารย์นิเทศจากสถาบันอุดมศึกษา ครูระดับก่อนประถมศึกษา และนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำนวน 12 คน สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1.) เทคนิคการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูโดยใช้กระบวนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้มี 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) ด้านการจัดกิจกรรม/ประสบการณ์ มีองค์ประกอบย่อย ได้แก่ มีแผนการจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมกับธรรมชาติและสอดคล้องกับพัฒนาการของผู้เรียน ส่งเสริมให้เด็กมีความสนใจ อยากรู้ อยากเรียน คิดเป็นระบบและรู้จักวิธีหาคำตอบด้วยตนเอง มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและสื่อที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรม ส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของผู้เรียน พัฒนาสุนทรียภาพทั้งด้านดนตรี ศิลปะและการเคลื่อนไหว และส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยในการทำงานร่วมกับผู้อื่น 2) ด้านบุคลิกภาพ มีองค์ประกอบย่อย ได้แก่ กระตือรือร้น ยิ้มแย้มแจ่มใส อารมณ์มั่นคง มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อเด็กแต่งกายสุภาพเรียบร้อย ใช้ภาษาได้ถูกต้องและเหมาะสม ใช้สายตา มองเด็กอย่างทั่วถึง มีท่าทียอบอุนและเป็นกันเอง และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น และ 3) ด้านความรู้และทักษะ มีองค์ประกอบย่อย ได้แก่ เข้าใจจิตวิทยาพัฒนาการเด็ก มีทักษะการตั้งคำถาม มีทักษะการวัดและประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย มีทักษะการเก็บเด็ก และมีทักษะการควบคุมชั้นเรียน 2.) ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของเทคนิคการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูโดยใช้กระบวนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ โดยภาพรวมมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

**คำสำคัญ:** เทคนิคการจัดประสบการณ์การเรียนรู้, กระบวนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้

Received: April 30, 2019, Accepted May 12, 2019

### The Learning Experience Techniques for Students Teacher by using the Process of Professional Learning Community

Wayupa Sookud

Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University.

#### Abstract

This research aimed to present the learning experience techniques for student teachers by using the process of Professional Learning Community. The tools used in this research is the evaluation for suitability and feasibility of learning experience techniques and questionnaire. Conduction of the research has 2 procedures. The first, is studying the elements of the learning experience techniques by analyzing data that obtained from relevant research papers. The second, is assess the suitability and feasibility by

12 people, including school administrator, lecturers, kindergarten teachers and student teachers. The statistic used in data analysis were mean and standard deviation.

The research findings were as follows. 1.) The learning experience techniques for student teachers by using the process of Professional Learning Community have 3 main components: 1) activities/experience are sub-elements, such as plans for experiences that suitable for nature and in accordance with the development of learners, encourage children to be interested, curious, think systematically and know how to find answers on their own, application of local wisdom and media to be used in organizing activities, promoting morality and ethics of learners, development of aesthetics in music Art and movement and promoting democracy in working with others. 2) personality is sub-elements, such as energetic, smiling, stable emotions, better interaction with children, dress appropriately, eye contact, friendly, and good relations with others 3) knowledge and skills are sub-elements, such as understanding child psychology, questioning skills, skills in measuring childhood development, skills in collecting children and classroom control. 2.) The result of the assessment of the suitability and feasibility by using the process of Professional Learning Community. The overall is appropriate and possible at the highest level.

**Keywords:** learning experience techniques, professional learning community

**คำขอบคุณ:** ขอขอบคุณงบประมาณสนับสนุนโครงการวิจัยจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ ประจำปีงบประมาณ 2560

## บทนำ

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพในการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญรุ่งเรือง มั่งคั่งและยั่งยืน ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง สังคม วัฒนธรรมและเทคโนโลยีนั้น จำเป็นต้องอาศัยการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพคือ การปฏิรูปการเรียนรู้ของผู้เรียนและครูผู้สอน ครูถือเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งเนื่องจากเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนในทุกด้าน วิชาชีพครูจึงควรเป็นวิชาชีพของคนเก่ง คนดีในสังคม ครูควรเป็นต้นแบบของความดีงาม เพราะหน้าที่ของครูมีความสำคัญและยิ่งใหญ่ ซึ่งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 81 ให้ความสำคัญในการพัฒนาวิชาชีพครูและการปฏิรูปการศึกษา โดยกำหนดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาของชาติ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2545: 38) นอกจากนี้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 หมวด 7 ได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาครู โดยมาตรา 52 กำหนดให้กระทรวงฯ ส่งเสริมให้มีระบบกระบวนการผลิต การพัฒนาครู คุณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยการกำกับและประสานให้สถาบันที่ทำหน้าที่ผลิตและพัฒนาครู คุณาจารย์ รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษาให้มีความพร้อมและความเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากรใหม่ และพัฒนาบุคลากรประจำการอย่างต่อเนื่อง จากข้อมูลการประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552: 1-2) พบว่า แม้มีหลายเรื่องที่ประสบผลสำเร็จ แต่ก็ยังมีอีกหลายเรื่องที่มีปัญหาต้องเร่งพัฒนาปรับปรุงและต่อยอด โดยเฉพาะด้านคุณภาพผู้เรียน ครู คุณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการ รวมทั้งการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาที่พบว่า มีสถานศึกษาจำนวนมากที่ไม่ได้มาตรฐาน ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ต่ำ ขาดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งการคิดวิเคราะห์ ใฝ่เรียนรู้ และแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง คุณธรรมจริยธรรมในด้านครูคุณาจารย์ พบว่า มีปัญหาขาดแคลนครูคุณาจารย์ที่มีคุณภาพ มีคุณธรรม ไม่ได้คนเก่ง คนดี และใจรักมาเป็นครู และการพัฒนาครูประจำการยังไม่ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ ดังนั้น ข้อเสนอในการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พุทธศักราช 2552 – 2561) จึงได้กำหนดประเด็นสำคัญของระบบการศึกษาและการเรียนรู้ที่ต้องการปฏิรูปอย่างเร่งด่วนไว้ 4 ประการหลัก ดังนี้ 1) พัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ 2) พัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ 3) พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ และ 4) พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการยุคใหม่ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2552: 14-32) แนวทางการพัฒนาครูในยุคปฏิรูปการศึกษา ในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2554-2561) กำหนดยุทธศาสตร์ในการ

พัฒนาครูให้เป็นครูยุคใหม่ ด้วยวิธีการพัฒนาที่หลากหลายบนพื้นฐานของการปฏิบัติงานจริง ทำให้ครูยังผูกพันกับงาน และสามารถที่จะนำมาพัฒนาความสัมพันธ์กับงานที่ปฏิบัติได้โดยตรง ส่งผลให้ครูมีความสามารถในการนำความรู้และทักษะมาใช้ได้ ในการปฏิบัติและเกิดความรู้ความเข้าใจในตนเอง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, ม.ป.ป.) การพัฒนาครูอย่างยั่งยืน จำเป็นที่จะต้องให้ครูเกิดการตระหนักรู้ในตนเอง สามารถมองเห็นตนเองตามความเป็นจริง รับรู้ในสิ่งที่ตนเองเป็นและเห็นการกระทำของตนเองตามจริง การรับรู้ดังกล่าวจะช่วยให้ครูคลายกรอบความคิดที่ยึดติดและนำพาตนเข้าไปสู่เส้นทางการพัฒนาตนเอง การพัฒนาครูให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่แท้จริง จำเป็นต้องอาศัยการเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญกับมิติด้านในของครู กระบวนการพัฒนาในลักษณะนี้ต้องอาศัยการฝึกฝน เวลา ความไว้วางใจและที่สำคัญต้องเป็นการเรียนรู้ที่ระเบิดจากด้านในที่ต้องมาจากตัวครู กระบวนการในการพัฒนาครู จึงควรประกอบด้วยวิธีการที่หลากหลาย เปิดโอกาสให้ครูสังเกตรับรู้ตนเองในแง่มุมต่างๆ ตลอดจนสามารถนำประสบการณ์ที่เกิดขึ้นมาไตร่ตรอง และใคร่ครวญเพื่อนำไปสู่การเห็นและรับรู้ตนเองอย่างแท้จริง โดยไม่ปิดเบือนความจริง เกิดความวางใจในตนเอง เปิดเผยตนเอง กล้าเผชิญความจริง และนำไปสู่การพัฒนาตนเอง (ชนิพรณ จงติเสถียร 2557: 5)

การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นกิจกรรมที่เป็นหัวใจสำคัญของการผลิตครู ในช่วงที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู นักศึกษามีโอกาสนำความรู้ความเข้าใจในวิชาชีพครู และวิชาเฉพาะที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยไปฝึกปฏิบัติในชั้นเรียน นอกจากนี้ยังได้เรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการบริหารการศึกษาในโรงเรียนและได้ทำงานร่วมกับบุคคลอื่น กิจกรรมเหล่านี้ช่วยให้นักศึกษาได้พัฒนาตนเองให้มีทักษะในวิชาชีพ จนสามารถปฏิบัติหน้าที่ครูได้อย่างมั่นใจ มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู และมีแนวโน้มจะเป็นครูที่ดีในอนาคต หลักสูตรศาสตรบัณฑิต (5 ปี) กำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตรเพื่อผลิตครูในมิติใหม่ที่เน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ มีปรีชาสามารถในการจัดการศึกษาและการจัดการเรียนรู้ มีส่วนร่วมในการพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ให้บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร มีคุณสมบัติที่พึงประสงค์ คือ เป็นคนดี เป็นคนเก่ง เป็นครูดี และเป็นครูเก่ง (มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 2556: 1) การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จึงเป็นกระบวนการหนึ่งของการผลิตบัณฑิตให้มีคุณสมบัติดังที่กล่าวมาแล้ว ซึ่งจะต้องดำเนินการควบคู่กับกรณีการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สำหรับนักศึกษาหลักสูตร 5 ปีเป็นการฝึกประสบการณ์โดยใช้สถานศึกษาเป็นแหล่งฝึกปฏิบัติงานจริง นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูทุกคนจะได้รับการพัฒนาเทคนิคการจัดประสบการณ์ภายใต้การดูแลของครูพี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศ และผู้บริหารที่มีประสบการณ์ Fischer (2008: 1) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารสามารถนำกรณีการนิเทศการสอนมาส่งเสริมพัฒนาการเรียนการสอนและช่วยเหลือในการเรียนรู้ของนักเรียนเนื่องจากการนิเทศการสอนเป็นทั้งกลยุทธ์และเทคนิควิธีการหนึ่งในการช่วยครูปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาวิชาชีพ และสุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์ (2551: 1) ได้กล่าวไว้ว่า หัวใจของการปฏิรูปการศึกษา ก็คือ การปฏิรูปการเรียนรู้ของผู้เรียนและครูผู้สอนเป็นสำคัญและกลไกที่สำคัญมากประการหนึ่ง ซึ่งช่วยให้การปฏิรูปการเรียนรู้ดังกล่าวประสบความสำเร็จ ก็คือต้องมีการปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ในการบริหารจัดการสถานศึกษาจากแนวทางดำเนินการแบบเดิมดังที่ผ่านมา ไปสู่การพัฒนาสถานศึกษาให้มีความเป็น “โรงเรียนแห่งการเรียนรู้ หรือ The Learning School” โดยจัดให้มี “ชุมชนแห่งวิชาชีพ หรือ Professional Community” ขึ้นภายในโรงเรียน ทั้งนี้เพื่อให้เป็นเวทีที่มีบรรยากาศและวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้สำหรับสมาชิกทุกคนได้ทำการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์ระหว่างกัน รวมทั้งการสร้างความรู้ใหม่ ตลอดจนนวัตกรรมที่เหมาะสม สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนสมัยใหม่ อีกทั้งเป็นเวทีที่ช่วยสร้างพลังขับเคลื่อนให้การปฏิรูปการเรียนรู้ประสบผลสำเร็จตามเจตจำนงค์ของการปฏิรูปการศึกษา

จากสภาพปัญหาและสถานการณ์ดังกล่าว เทคนิคการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจึงมีความสำคัญและจำเป็นที่จะต้องอาศัยกระบวนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Professional Learning Community: PLC) ให้เกิดความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน มีความรู้สึกร่วมในเป้าหมายเดียวกันที่จะต้องก้าวไปให้ถึงโดยยึดหลักการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเทคนิคการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูโดยใช้กระบวนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ เพื่อให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูได้พัฒนาเทคนิคการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และสามารถนำไปใช้ในการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยต่อไป

## วัตถุประสงค์ของการวิจัย

### วัตถุประสงค์ทั่วไป

เพื่อนำเสนอเทคนิคการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยใช้กระบวนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้

### วัตถุประสงค์เฉพาะ

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบในการพัฒนาเทคนิคการจัดประสบการณ์การเรียนรู้
2. เพื่อประเมินความเป็นไปได้และความเหมาะสมของเทคนิคการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้

### ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาองค์ประกอบของเทคนิคการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เป็นรูปแบบที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารที่เป็นแนวคิด ทฤษฎีและหลักการ รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากร/ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา อาจารย์นิเทศจากสถาบันอุดมศึกษา ครูระดับก่อนประถมศึกษาและนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำนวน 12 คน

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของเทคนิคการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้

### วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้แบ่งการดำเนินงานเป็น 2 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบในการพัฒนาเทคนิคการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้

เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 2 ประเมินความเป็นไปได้และความเหมาะสมของเทคนิคการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้

เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของเทคนิคการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้

### การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของเทคนิคการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และแบบสอบถาม ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง
2. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบประเมิน
3. นำมาวิเคราะห์ข้อมูล

### การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของเทคนิคการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้กระบวนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ และแบบสอบถาม แล้วนำมาวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

### สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยขอเสนอผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. องค์ประกอบการพัฒนาเทคนิคการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้

เทคนิคการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมี 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) ด้านการจัดกิจกรรม/ประสบการณ์ มีองค์ประกอบย่อย ได้แก่ มีแผนการจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมกับธรรมชาติและสอดคล้องกับพัฒนาการของผู้เรียน ส่งเสริมให้เด็กมีความสนใจ อยากรู้ อยากรเรียน คิดเป็นระบบและรู้จักวิธีหาคำตอบด้วยตนเอง มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและสื่อที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรม ส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของ



ผู้เรียน พัฒนาสุนทรียภาพทั้งด้านดนตรี ศิลปะและการเคลื่อนไหว และส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยในการทำงานร่วมกับผู้อื่น 2) ด้านบุคลิกภาพ มีองค์ประกอบย่อย ได้แก่ กระตือรือร้น ยิ้มแย้มแจ่มใส อารมณ์มั่นคง มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อเด็ก แต่งกายสุภาพเรียบร้อย ใช้ภาษาได้ถูกต้องและเหมาะสม ใช้สายตา มองเด็กอย่างทั่วถึง มีท่าทียอบนและเป็นกันเอง และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น และ 3) ด้านความรู้และทักษะ มีองค์ประกอบย่อย ได้แก่ เข้าใจจิตวิทยาพัฒนาการเด็ก มีทักษะการตั้งคำถาม มีทักษะการวัดและประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย มีทักษะการเก็บเด็ก และมีทักษะการควบคุมชั้นเรียน และผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของเทคนิคการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้โดยภาพรวมมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

### อภิปรายผล

จากผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบการพัฒนาเทคนิคการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ มี 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) ด้านการจัดกิจกรรม/ประสบการณ์ มีองค์ประกอบย่อย ได้แก่ มีแผนการจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมกับธรรมชาติและสอดคล้องกับพัฒนาการของผู้เรียน ส่งเสริมให้เด็กมีความสนใจ อยากรู้อยากเรียน คิดเป็นระบบและรู้จักวิธีหาคำตอบด้วยตนเอง มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและสื่อที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรม ส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของผู้เรียน พัฒนาสุนทรียภาพทั้งด้านดนตรี ศิลปะและการเคลื่อนไหว และส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยในการทำงานร่วมกับผู้อื่น 2) ด้านบุคลิกภาพ มีองค์ประกอบย่อย ได้แก่ กระตือรือร้น ยิ้มแย้มแจ่มใส อารมณ์มั่นคง มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อเด็ก แต่งกายสุภาพเรียบร้อย ใช้ภาษาได้ถูกต้องและเหมาะสม ใช้สายตา มองเด็กอย่างทั่วถึง มีท่าทียอบนและเป็นกันเอง และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น และ 3) ด้านความรู้และทักษะ มีองค์ประกอบย่อย ได้แก่ เข้าใจจิตวิทยาพัฒนาการเด็ก มีทักษะการตั้งคำถาม มีทักษะการวัดและประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย มีทักษะการเก็บเด็ก และมีทักษะการควบคุมชั้นเรียน และผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของเทคนิคการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้โดยภาพรวมมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากการใช้กระบวนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทำให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในการจัดการเรียนการสอน ตั้งแต่การวางแผนการสอน และออกแบบการเรียนรู้ รวมทั้งวิเคราะห์ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในขณะสอน พร้อมเสนอแนะแนวทางการหาทางออกสำหรับปัญหานั้น (plan) ในขณะสอนก็จะมีสมาชิกคอยสังเกตและพี่เลี้ยงคอยอำนวยความสะดวกในการจัดเตรียม สื่อ/อุปกรณ์ บันทึกภาพ และข้อมูลต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ (DO) เพื่อนำมาอภิปราย สะท้อนผลเมื่อสิ้นสุดกระบวนการเรียนการสอน (Check) และนำไปพัฒนาการสอนในครั้งต่อไป (Act) ซึ่งเป็นกระบวนการทำงานที่เป็นระบบที่นำมาใช้ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เป็นกระบวนการของการพัฒนาเทคนิคการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่มีคุณภาพ ซึ่งวิธีการดังกล่าวจะช่วยให้ทุกคนได้เรียนรู้ร่วมกัน ช่วยเหลือกัน มีค่านิยมร่วม และเรียนรู้เป็นทีม มีความผูกพันต่อกันด้วยวัตถุประสงค์ร่วมในการที่จะช่วยกันพัฒนาเทคนิคการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู รวมทั้งการร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูผู้สอน ผู้เชี่ยวชาญ และที่ปรึกษา โดยมีเป้าหมายความสำเร็จที่คาดหวังและท้าทายอยู่ที่คุณภาพนักเรียน และประสิทธิภาพการเรียนการสอน จึงเป็นสิ่งที่ทุกฝ่ายปรารถนาจะเกิดขึ้น ครู บุคลากร ตลอดจนนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จึงเกิดความตระหนักว่าตนเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร มีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อการสร้างความสำเร็จ และต้องปฏิบัติงานในฐานะเป็นสมาชิกของชุมชนที่จะต้องร่วมกันนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จที่สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ Senge (1990: 27) ที่ได้กล่าวว่า ความสำเร็จของการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้มีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ 1) การเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร (Personal Mastery) จะทำให้เกิดพันธะผูกพันกับจุดหมายและภารกิจขององค์กรและจะใช้ความพยายามเพื่อบรรลุผลสำเร็จ 2) ความคาดหวังที่ท้าทาย (Mental Models) จะทำให้เกิดการตื่นตัว มีแรงจูงใจภายในที่จะสำรวจสภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่คาดหวังเพื่อการพัฒนาอยู่เสมอ 3) การมีค่านิยมร่วม (Shared Values) ซึ่งเชื่อว่าหากสมาชิกได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ โดยอาศัยค่านิยมร่วม (Shared Values) ของสมาชิกแล้ว จะทำให้เกิดวิสัยทัศน์ร่วม (Shared Vision) ซึ่งจะก่อให้เกิดความผูกพันกับวิสัยทัศน์ส่วนนั้น และก่อให้เกิดการปฏิบัติตามมา 4) การเรียนรู้เป็นทีม (Team Learning) ซึ่งเป็นไปตามหลักการความร่วมมือ หลักกระบวนการกลุ่ม ที่เชื่อว่าสมาชิกในองค์กรจะเกิดการเรียนรู้ได้ดีถ้ามีการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ซึ่งไม่เพียงในระดับ

ห้องเรียนเท่านั้น แต่จะต้องเป็นทั้งระดับโรงเรียนด้วย Senge ยังกล่าวอีกว่าการที่ผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครองหรือผู้เชี่ยวชาญ มาร่วมกันแก้ปัญหาในประเด็นต่าง ๆ ที่โรงเรียน ดำเนินการอยู่ เช่น วิธีการจัดชั้นเรียน (Classroom Structure) การจัดตารางสอน เทคนิควิธีการสอน วิธีวัดผลประเมินผล วิธีจูงใจให้นักเรียนมีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน ตลอดจนการบริหารจัดการโรงเรียนในด้านต่าง ๆ โดยใช้วิธีเสวนา (Dialogue) และวิธีอภิปราย ถกปัญหา (Discussion) นอกจากจะสามารถช่วยสร้างการเรียนรู้ของทีมแล้ว ยังเป็นกิจกรรมเพื่อการพัฒนาบุคลากรโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-based staff development) ซึ่งเป็นวิธีการพัฒนาองค์การวิธีหนึ่งที่มีประสิทธิภาพและเป็นการสร้างภาวะผู้นำให้แก่ทุกคนที่ร่วมอยู่ในทีม

#### ข้อเสนอแนะ

##### ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยประสิทธิผลของการพัฒนาเทคนิคการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้
2. ควรมีการศึกษาวิจัยโดยใช้กระบวนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ โดยนำกระบวนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) ไปใช้เพื่อของพัฒนาคุณภาพการศึกษาในด้านอื่น ๆ เช่น การจัดการชั้นเรียน การวัดและประเมินผล เทคนิควิธีสอน เป็นต้น

#### รายการอ้างอิง

- ชนิพรธณ จาติเสถียร. (2557). การพัฒนากระบวนการฝึกอบรมครูประจำการด้านการประเมินเด็กปฐมวัยโดยใช้จิตตปัญญาศึกษาและการชี้แนะทางปัญญา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราชภัฏอุบลราชธานี, มหาวิทยาลัย. (2556). คู่มือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู. อุบลราชธานี: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- เลขาธิการรัฐสภา, สำนักงาน. (2545). “กลยุทธ์ศาสตร์การสร้างและพัฒนาทีมงานเพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จ,” เอกสารข่าวสารงานวิจัยและพัฒนา 15, 163 (กันยายน): 51.
- เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. (ม.ป.ป.). นโยบายหลักเพื่อขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2554-2561). สืบค้นจาก <http://www.onec.go.th>
- เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. (2552). มาตรฐานการศึกษาของชาติ. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- \_\_\_\_\_. (2551). (ร่าง) แนวทางการดำเนินงานโครงการวิจัยและพัฒนากองเสริมนวัตกรรมเครือข่ายการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน. เอกสารประกอบการประชุมสร้างความเข้าใจแนวทางการดำเนินงานโครงการวิจัยและพัฒนากองเสริมนวัตกรรมเครือข่ายการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน. กรุงเทพฯ : สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนากองเสริมการเรียนรู้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2552) หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. (2551). “ภาวะผู้นำกับการสร้างทีมงาน” การบริหารการศึกษา. 11, 48 (9 พฤศจิกายน): 32
- Fischer, C.F. Supervision of Instruction. Retrieved October 15, 2008 from <http://www.stanwartz.com/adminbook/chap3.htm>.
- Senge, Perter M. (1990). The art practice of the Learning Organization. 5<sup>th</sup> ed. New York: Doubleday.